

# Viering 125 jaar Rerum Novarum

*Wij vieren met Beweging.net Vlaanderen (1) ieder jaar opnieuw Rerum Novarum en dat is een unicum in de wereld. Deze viering op de vooravond of de dag van Hemelvaart brengt nog steeds duizenden mensen op de been. Het is ons uitbreekmoment om onze droom over een wereld van iedereen onder de aandacht te brengen.*

## Rerum Novarum gisteren

De encycliek 'Rerum Novarum' – wat 'nieuwe dingen' betekent – geschreven door paus Leo XIII in 1891, blijft een model van sociale betrokkenheid.

De Kerk engageerde zich daarmee in het debat over het maatschappijmodel van de goede samenleving, een debat toenmalig beheerst door de liberale en de socialistische tenoren. De kritiek van de Franse sociaal-katholiek A. De Mun sprak boekdelen: *"Iedereen spreekt over het sociale vraagstuk en over de oplossing ervan, vervolgens gaat men een sigaar opsteken en een glas wijn drinken, maar niemand wil er zich mee bezig houden."*

Op sociaaleconomisch gebied was de eerste industriële revolutie volop aan de gang.

De wereldbrief was gewijd aan 'het lot van de arbeiders' en formuleerde, in de vorm van een aantal uitgangspunten, de sociale leer van de Katholieke Kerk. Uitgangspunten waren een rechtvaardig loon (*niet op basis van vraag en aanbod maar uitgaande van de waardigheid en reële noden van de persoon*), het recht op eigendom, het middenveld en het natuurlijke recht op vereniging (*het principe van samenwerking en dialoog in plaats van klassenstrijd als fundamenteel middel voor sociale verandering*), solidariteit met de zwakkeren of een (impliciete) optie voor de armen. Deze uitgangspunten waren ook de bevestiging van ontwikkelingen van onderuit, de bevestiging van innoverende initiatieven vanuit de basis.

De sociale kwestie is voor de Kerk een rechtvaardigheidsprobleem dat structureel moet aangepakt worden, het is geen liefdadigheidsprobleem dat van persoon tot persoon moet geregeld worden. Daarom werden zowel overheidsingrijpen als de vorming van vakbonden genoemd. Paus Leo's pleidooi voor vakorganisaties, de erkenning van afzonderlijke bewegingen van werknemers, was niet alleen een vernieuwing binnen kerkelijke kringen, maar ook daarbuiten. Leo XIII was zich zeer goed bewust van zijn centrum-linkse opstelling want aan een van zijn medewerkers zei hij: *"Misschien denk jij ook dat dit socialisme is, ik denk dat het puur christendom is."* Een godsdienst is niets waard zonder gerechtigheid !

*(1) Beweging.net Vlaanderen is sinds juni 2014 een nieuw netwerk van 11 partners en 4 geassocieerde partners. Dit netwerk van christelijke en sociale organisaties wil de sterke traditie van de christelijke arbeidersbeweging voortzetten. Wij verenigen en bewegen 4 miljoen leden en kennen een inzet van maar liefst 250 000 vrijwilligers en 20 000 personeelsleden.*

## Rerum Novarum vandaag en morgen

Als beweging.net willen wij vermijden dat onze oorspronkelijke inspiratie een vage herinnering wordt, een spreekwoordelijk en in de volksmond klinkend “Rerum fanfarum”.

De hamvraag is natuurlijk: “Wat is Rerum Novarum, wat zijn de nieuwe dingen vandaag?” In een snel evoluerende wereld voortgedreven door technologie en de economische krachten van het kapitalisme zijn de uitdagingen groot. Daartoe moeten we telkens opnieuw zien, telkens opnieuw oordelen/reflecteren en telkens opnieuw handelen.

En we zien dat er nog veel werk aan de maatschappelijke winkel is. De kloof tussen arm en rijk, de ongelijkheid wordt groter, ook in Europa, ook in België: 21,2% van de bevolking leeft met een risico op armoede of sociale uitsluiting (*‘De Standaard’ 16 februari 2016*).

Onze arbeidsmarkt wordt geconfronteerd met een ingrijpende globalisering, met de werkloosheid van jongeren en 50-plussers, met een toename van werkdruk, met de uitdagingen van de robotisering. Velen zijn op zoek naar een kwalitatieve combinatie werk-gezin, er zijn heel wat kritische bedenkingen bij de rol van de vakbond, ... Heel wat mannen en vrouwen werken om te kunnen consumeren en om te kunnen consumeren moet er gewerkt worden.

Er is een sterke individualisering en een verlies aan solidariteit, er is vereenzaming en een verharding in onze samenleving. En de recente vluchtelingen crisis zorgt voor veel ongerustheid bij de bevolking en voor kopzorgen bij de politici. Daarom moet onze boodschap van solidariteit en verbondenheid, van waardig werk en sociale bescherming voor iedereen, ook vandaag blijven klinken.

Als beweging vinden we hier een schitterende bondgenoot in paus Franciscus. Hij maant aan tot strijd tegen sociale ongelijkheid want *“aan de kant van de armen gaan staan is evangelisch, geen communisme”*. En vandaag staat de zorg voor de mens niet los van de zorg voor milieu en dier. In zijn encycliek ‘Laudato Si’ schrijft paus Franciscus hierover: *“We kunnen vandaag niet ontkennen dat een echte ecologische aanpak steeds evolueert naar een sociale aanpak waarbij gerechtigheid deel moet uitmaken van het milieudebat, om zowel de schreeuw van de aarde als die van de arme te horen” (nr. 49)*. Laudato Si is de encycliek waarover de Nederlandse theoloog Erik Borgman (*Hoogleraar Publieke Theologie aan de universiteit van Tilburg*) zegt dat dit de nieuwe Rerum Novarum is.

Willen we vandaag en morgen inzetten op dat samenspel van sociale en ecologische gerechtigheid en ethiek dan hebben we nood aan een stevig zingevingverhaal. We hebben nood aan inspiratie, aan spiritualiteit, aan een droom, aan een perspectief dat ons gaande houdt en veerkracht schenkt. Inspiratie en motivatie blijven onmisbaar omdat de wereldwijde strijd voor rechtvaardigheid en solidariteit nooit volledig gestreden zal zijn. Er ontstaan altijd nieuwe vormen en structuren van onrechtvaardigheid en uitsluiting.

Paus Franciscus schrijft hierover als volgt in Laudato Si nummer 216:

*“Het zal immers onmogelijk zijn zich alleen maar met theorieën in te zetten voor iets groots zonder een mystiek die ons bezielt, zonder een innerlijke drijfveer die een prikkel geeft, motiveert, bemoedigt en het persoonlijke en gemeenschappelijke handelen zin geeft.”*

Onze grondstroom, onze basismelodie, ons oorspronkelijk kompas is het Christelijke verhaal. Ook vandaag kan de Bijbelse en evangelische boodschap ons inspireren vanuit haar humaniserende kracht. Want één ding is duidelijk: geen geloof in God zonder engagement voor het recht op een menswaardig leven en een leefbare planeet, nu en in de toekomst. Vandaag moet er ook samengewerkt worden met andere inspirerende levensovertuigingen vanuit een moedige dialoog in diversiteit. We delen immers met velen dezelfde zorg voor mens en wereld. Onze zingevingswerking kiest daarom voor een actieve bondgenotenstrategie.

Ook na 125 jaar willen we ons sociaal, duurzaam en sterk verhaal met veel passie vertellen. Met durf en verantwoordelijkheid bouwen we mee aan een betere wereld voor iedereen !